

ŠTOKHOLMSKÉ VYHLÁSENIE Dnes

Dnes má Európa poslednú šancu
na obnovenie svojho
poľnohospodárstva na pevných
základoch

Preambula

My, predstavitelia európskej poľnohospodárskej komunity, ktorí sme sa zišli v Štokholme na našom 12. kongrese v rozhodujúcom momente pre Európu a budúcnosť jej poľnohospodárstva, sme

HRDÍ

na to, že európski poľnohospodári a ich poľnohospodárske družstvá produkujú vysokokvalitné potraviny pre všetkých spotrebiteľov v Európe i mimo nej, vytvárajú nenahraditeľné pracovné miesta vo vidieckych oblastiach a sú pilierom prosperujúcich vidieckych komunít;

SI UVEDOMUJEME

že Európa čelí závažným geopolitickým, ekonomickým a environmentálnym výzvam, od vojen a obchodných napätí až po klimatické šoky a extrémne poveternostné javy;

ZNEPOKOJENÍ

z rastúceho tlaku na európsky poľnohospodársky sektor spôsobeného zmenou klímy, nestálosťou trhu, rastúcimi nákladmi na výrobné prostriedky, nekalou konkurenciou, geopolitickou nestabilitou, zložitou reguláciou a demografickými zmenami;

ZNEPOKOJENÍ

z pokračujúceho poklesu počtu poľnohospodárskych podnikov v celej Európe a z oslabovania ich finančnej odolnosti, pričom poľnohospodári čoraz viac zápasia s udrzaním dostatočného príjmu a likvidity potrebnej na investovanie, získanie povolení, prispôsobenie svojich podnikov a pokračovanie vo výrobe;

UVEDOMUJÚC SI

si, že ceny potravín sú podstatnou súčasťou diskusie o životných nákladoch, pričom najnovší prieskum Eurobarometer ukazuje, že inflácia, rastúce ceny a životné náklady sú hlavnými prioritami pre 47 % Európanov, čo je o šesť percentuálnych bodov viac ako na jeseň 2025;

S OHLADOM

na najnovší prieskum Eurobarometra, v ktorom 95 % Európanov považuje poľnohospodárstvo a vidiecke oblasti za dôležité pre budúcnosť Európy, pričom existuje široká podpora spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP), keďže 70 % Európanov verí, že prináša prospech všetkým Európanom, a prevažná väčšina poukazuje na jej úspechy pri zabezpečovaní stabilných dodávok potravín v EÚ za každých okolností (93 %), zabezpečovaní primeraných cien potravín pre spotrebiteľov a udržateľnom hospodárení s prírodnými zdrojmi (92 %);

PRESVEDČENÍ

že poľnohospodárstvo a výroba potravín sú strategickými aktivitami pre Európu, ktoré prispievajú nielen k potravinovej bezpečnosti, ale aj k konkurencieschopnosti, územnej súdržnosti a autonómii Európskej únie;

UZNÁVAJÚ

že výroba potravín, krmív, palív a vlákien je neoddeliteľne spojená s bezpečnosťou, pripravenosťou a obranou Európy a že poľnohospodári a poľnohospodárske družstvá sú kľúčovými aktérmi pri ochrane európskych území, zdrojov a schopnosti odolávať krízam, pričom zabezpečujú cenovo dostupné a spoľahlivé zásobovanie potravinami pre 450 miliónov spotrebiteľov v Európe a na svetových trhoch;

UZNÁVAJÚ

že poľnohospodári a ich poľnohospodárske družstvá budú súčasťou riešenia pri hľadaní odpovedí na spoločné výzvy vyplývajúce zo zmeny klímy, straty biodiverzity a ochrany životného prostredia;

VYJADRUJÚ POĽUTOVANIE

že návrhy budúceho viacročného finančného rámca a spoločnej poľnohospodárskej politiky môžu oslabiť zdroje, spoločný charakter a predvídateľnosť európskej poľnohospodárskej politiky, čo je v rozpore s duchom zakladajúcich zmlúv EÚ;

VYJADRUJÚ POĽUTOVANIE

neprimeraný postup Európskej komisie pri navrhovaní reformy spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP) po roku 2027 bez riadnej konzultácie, bez politických alternatív a bez posúdenia vplyvu;

PRIPOMÍNajúC

na masovú mobilizáciu 10 000 poľnohospodárov a zástupcov poľnohospodárskych družstiev z 27 členských štátov EÚ, ktorí 18. decembra 2025 vyšli do ulíc Bruselu s jednotným hlasom a posolstvom týkajúcim sa všetkých vyššie uvedených bodov;

ODHODLANÍ

zabezpečiť, aby európske poľnohospodárstvo zostalo ústredným pilierom budúcnosti Európy a aby SPP zostala kľúčovým nástrojom na dosiahnutie jej základných cieľov pri zachovaní integrity jednotného trhu;

A preto vyzývame hlavy štátov a vlád Európskej únie, aby prijali správne strategické rozhodnutia pre našu spoločnú budúcnosť a posilnili, a nie oslabili, poľnohospodárske základy Európy.

1. Urobiť z poľnohospodárstva pilier európskej bezpečnosti a obrany

Európa sa nachádza v rozhodujúcom momente. Geopolitické prostredie sa rýchlo mení a potraviny sú vo svete čoraz viac uznávané ako základný zdroj. Všetky veľké svetové mocnosti v súčasnosti posilňujú svoje poľnohospodárske sektory v snahe dosiahnuť kolektívnu potravinovú bezpečnosť, autonómiu, väčšiu udržateľnosť a v konečnom dôsledku aj národnú bezpečnosť.

Európa si nemôže dovoliť byť jedinou veľmocou, ktorá zaostáva.

Poľnohospodári a poľnohospodárske družstvá sú viac než len výrobcami potravín, krmív, palív a vlákien. Sú strážcami európskych vidieckych území a prírodných zdrojov a kľúčovými aktérmi pri udržiavaní vitality vidieckych oblastí. Každá kríza, ktorej Európa čelila v posledných rokoch, zdôraznila kľúčovú úlohu, ktorú poľnohospodári zohrávajú – od zabezpečenia produkcie potravín počas pandémie COVID-19, cez príspevok k výrobe energie z obnoviteľných zdrojov po ruskej invázii na Ukrajinu, až po pomoc pri prevencii a boji proti lesným požiarom.

Poľnohospodári a poľnohospodárske družstvá sú prvou obrannou líniou Európy.

2. Zabezpečiť rozpočet prispôbený danému účelu pre SPP pripravenú na budúcnosť

Vzhľadom na narastajúce výzvy, ktorým čelí náš poľnohospodársky sektor, ak majú hlavy štátov a vlád Európskej únie skutočne zohľadniť jeho strategický význam, rozpočet SPP sa musí udržať aspoň na súčasnej úrovni a riadne sa prispôbiť inflácii.

Cieľ 10 % pre vidiecke oblasti a zdroje spojené so strednodobým preskúmaním nemôžu a nesmú nahradiť ochranu celkovej finančnej kapacity SPP. Tieto zdroje, ktoré sľúbil predseda Európskej komisie v dvoch listoch, musia byť pridelené na SPP, vyčlenené a tým pádom chránené. Musia zostať k dispozícii pre poľnohospodársku politiku a nesmú sa stať predmetom konkurenčných nárokov z iných politických oblastí ani národnej a sektorovej súťaže o financovanie.

Vyčlenenie týchto prostriedkov je preto nevyhnutné, ale nestačí: nemôže nahradiť ani kompenzovať ambicióznú a primerane financovanú SPP. Európa potrebuje chránenú a do budúcnosti pripravenú SPP, podporenú dostatočnými finančnými prostriedkami, ktorá bude schopná plniť ciele stanovené v zmluve.

3. Zachovať SPP skutočne spoločnú

Spoločný charakter SPP nie je administratívnym detailom; je to základná podmienka fungovania jednotného trhu, rovnakých podmienok pre európskych poľnohospodárov a poľnohospodárske družstvá a integrity skutočne európskej poľnohospodárskej politiky.

SPP musí zostať skutočne spoločná. Európa si nemôže dovoliť stratiť najdôležitejšie písmeno v skratke SPP: „S“ ako spoločná.

Navrhovaný model riadenia vytvorí súťaž medzi členskými štátmi o poľnohospodárske zdroje a na úrovni implementácie súťaž medzi ministerstvami, regiónmi a zainteresovanými stranami v rámci členských štátov.

Dnes ide o nič menej ako o postupné opúšťanie jednej z historických politík EÚ a o silný politický signál renacionalizácie a rozdelenia.

4. Urobiť z poľnohospodárstva základný kameň konkurencieschopnosti Európy a odblokovať fungujúce trhy

Európske poľnohospodárstvo je významným hospodárskym aktívom, pričom hodnotový reťazec v agropotravinárstve generuje hrubú pridanú hodnotu vo výške viac ako 1 bilióna EUR, je najväčším svetovým vývozcom agropotravinárskych výrobkov a podporuje milióny pracovných miest v celej Európe.

Poľnohospodárstvo sa preto musí uznať za strategické odvetvie pre konkurencieschopnosť, odolnosť a bezpečnosť Európy a nesmie sa s ním zaobchádzať ako s okrajovým prvkom jej strategickej agendy.

Poľnohospodári, vlastníci lesov, rybári, družstvá a ich organizácie potrebujú prístup k nástrojom potrebným na investovanie do inovácií, digitalizácie a umelej inteligencie, odolnosti voči nedostatku vody, infraštruktúry, dekarbonizácie, bioekonomiky a ďalších riešení, ktoré sú nevyhnutné pre transformáciu tohto

odvetvia a jeho dlhodobú odolnosť.

Európsky fond pre konkurencieschopnosť môže a mal by zohrávať dôležitú úlohu pri podpore týchto investícií, avšak takéto nástroje musia riadne financovanú SPP dopĺňať, a nie ju nahrádzať.

Európa potrebuje silné a fungujúce poľnohospodárske trhy, ktoré sú schopné reagovať na šoky. Silná SPP si preto vyžaduje silnú spoločnú organizáciu trhu (SOT), v rámci ktorej organizácie výrobcov a družstvá zohrávajú ústrednú úlohu pri posilňovaní postavenia poľnohospodárov v potravinovom reťazci a budovaní odolnosti. Budúca SOT by mala zachovať tieto osvedčené nástroje a zabezpečiť primerané zdroje pre operačné programy a krízové nástroje.

Zjednodušenie by nemalo viesť k univerzálnemu prístupu, ktorý oslabuje odvetvovo špecifické nástroje starostlivo navrhnuté tak, aby maximalizovali svoju účinnosť.

5. Rešpektovať rozmanitosť európskeho poľnohospodárstva a zjednodušiť SPP

Rozmanitosť európskeho poľnohospodárstva s jeho širokou škálou pôdno-klimatických podmienok, štruktúr poľnohospodárskych podnikov, výrobných systémov, regiónov a ekonomických realít sa musí plne odzrkadliť v koncepcii a vykonávaní SPP. Podpora v rámci SPP musí zostať dostupná pre všetkých aktívnych poľnohospodárov.

Univerzálne požiadavky nie sú pre takýto rozmanitý poľnohospodársky sektor vhodné. Preto odmietame

povinné obmedzovanie a degresivitu.

Zároveň sa musí SPP výrazne zjednodušiť: mali by sa znížiť podmienky a administratívne požiadavky. Zásada „nespôsobiť významnú škodu“ (DNSH) len zvýši záťaž, zložitost' a právnu neistotu, keďže poľnohospodárstvo už podlieha cieľom v oblasti životného prostredia, klímy a biodiverzity a významne k nim prispieva.

Prísne požiadavky by mali byť nahradené praktickými, primeranými a v prípade potreby dobrovoľnými opatreniami, ktoré sú riadne motivované.

6. Poskytnúť poľnohospodárom a poľnohospodárskym družstvám istotu pre investovanie, produkciu a obnovu

Poľnohospodárstvo je dlhodobá činnosť. Investície, ktoré sa dnes realizujú do poľnohospodárskych podnikov a infraštruktúry družstiev – napríklad do spracovania, skladovania alebo distribúcie – budú rozhodujúce pre schopnosť Európy produkovať potraviny a zostať konkurencieschopnou v nasledujúcich desaťročiach. Európa preto potrebuje kontinuitu a predvídateľnosť vo svojej poľnohospodárskej politike a financovaní, vrátane prechodných opatrení.

Poľnohospodári a poľnohospodárske družstvá sa vedia prispôsobiť zmenám. Čomu sa však prispôsobiť nedokážu, je neistota v oblasti regulácie.

Poľnohospodári a poľnohospodárske družstvá nemôžu realizovať viacročné investície, ak sa podpora, na ktorej sú závislí, môže zmeniť v dôsledku ročných rozpočtových rozhodnutí alebo konkurenčných národných priorít.

Investície podporované priamo na poľnohospodárskych podnikoch a v družstvách musia byť jasne uznané za oprávnených príjemcov schém podpory v rámci SPP vzhľadom na ich kľúčovú úlohu pri združovaní poľnohospodárov, mobilizácii investícií, posilňovaní odolnosti a konkurencieschopnosti poľnohospodárskych hodnotových reťazcov, a preto by mali zostať chránené pred mechanizmami flexibility nového viacročného finančného rámca.

Európske poľnohospodárstvo čoskoro čelí najväčšej demografickej zmene v modernej histórii. Ak chceme, aby sa mladí ľudia zapájali do poľnohospodárstva a prinášali nové prístupy, musíme im viac než kedykoľvek predtým poskytnúť jasný smer a jasnú politickú víziu do budúcnosti.

Európska voľba, ktorá určí budúcnosť Európy

Je to voľba o tom, akú Európu chceme budovať:

Rozhodnutia, ktoré sa teraz prijímajú o budúcnosti MFF a SPP,

budú formovať schopnosť Európy zabezpečiť výživu svojich občanov, udržať svoje vidiecke územia a zostať bezpečnou, konkurencieschopnou a odolnou v čoraz neistejšom svete. Nejde teda len o debatu o štruktúre budúceho rozpočtu EÚ.

EURÓPA, KTORÁ USILUJE O STRATEGICKÚ AUTONÓMIU, musí zachovať schopnosť zabezpečiť potraviny pre seba a svojich 450 miliónov spotrebiteľov za prijateľné ceny.

EURÓPA, KTORÁ USILUJE O BEZPEČNOSŤ A OBRANU musí zachovať poľnohospodársku kapacitu, ktorá je základom jej kolektívnej potravinovej bezpečnosti a odolnosti jej území.

EURÓPA, KTORÁ SA ZAMERIAVA NA ODOLNOSŤ, musí zachovať živé vidiecke komunity a silné poľnohospodárske hodnotové reťazce.

EURÓPA, KTORÁ USILUJE O KONKURENCIESCHOPNOSŤ, musí investovať do jedného zo svojich najväčších strategických odvetví.

Európski poľnohospodári a poľnohospodárske družstvá sú hlboko zakorenené v európskom projekte. Veríme v hodnotu spoločného konania, v silu jednotného trhu a v schopnosť spoločných európskych politík prinášať výsledky pre občanov.

Toto je výzva miliónov poľnohospodárov a tisícov poľnohospodárskych družstiev z vidieckych oblastí celej Európy adresovaná hlávam štátov a vlád Európskej únie.

Vaše rozhodnutia sú dôležité – pre našu budúcnosť aj pre budúcnosť Európy.

SPOLUCHODNÁ POLOŽKA POSILUJE NAŠU OBRANU, BRÁŇME JU SPOLOČNE!

Organizácie Copa a Cogeca, založené v rokoch 1958 a 1959, predstavujú jednotný hlas poľnohospodárov a poľnohospodárskych družstiev v EÚ.

Členovia Copa zastupujú popredné poľnohospodárske zväzy na národnej úrovni a hovoria v mene miliónov poľnohospodárov v celej Európe. Členovia Cogeca zastupujú záujmy tisícov poľnohospodárskych družstiev v Európe.

Naše demokratické organizácie, na čele s volenými zástupcami, stelesňujú živú rozmanitosť európskeho poľnohospodárstva vo všetkých 27 členských štátoch EÚ.

Sme spoločným hlasom poľnohospodárov a poľnohospodárskych družstiev všetkých veľkostí a špecializácií, ktoré sa venujú každodennej výrobe rastlinných plodín, chovu hospodárskych zvierat alebo zmiešanému poľnohospodárstvu, a to vrátane konvenčných aj ekologických postupov. Spoločne zabezpečujeme, aby bolo poľnohospodárstvo EÚ udržateľné, inovatívne a konkurencieschopné, čím zaručujeme potravinovú bezpečnosť pre pol miliardy ľudí v celej Európe a prispievame k zníženiu potravinovej neistoty na celom svete.

